

Totalitarisme, de
kracht van de
rattenvangers
van het
onbehagen 5

Petra Bolhuis
Maleutiek-2021-2

1

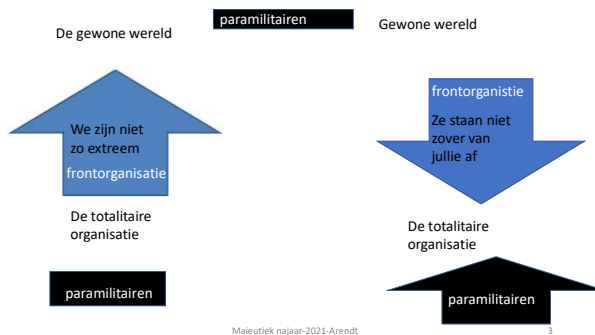
De façadewerking van de gelaagdheid

In de gewone alledaagse werkelijkheid heeft een totalitaire beweging in opkomst twee gezichten en drie lagen;
1- de **frontorganisatie**; de partij die zijn idealen en ideeën laat aansluiten bij waar de politieke werkelijkheid in meerderheid aan toe is.
2- de **paramilitaire tak**, die dingen doet die verder gaan dan wat 'men' goedkeurt.
Daartussen zit de organisatie. Zij begrijpen wat de meerderheid wil horen, veroordelen de paramilitairen openlijk maar belonen hen intern.

Maleutiek najaar-2021-Arendt

2

De façadewerking van de gelaagdheid

Maleutiek najaar-2021-Arendt

3

Hitler en Stalin in de hiërarchie

De leider blijft centraal in alle intriges en machtswisselingen omdat iedereen ervan overtuigd is dat met verlies van de leider alles verloren is. (167) gevolgen;
• Kritiek is kritiek op de leider en dus op de beweging,
• Persoonlijke verantwoordelijkheid verdwijnt.
• Trias politica verdwijnt totaal.
Buitenstaanders willen rechtstreeks in gesprek met de leider, maar dat lukt nooit. De leider spreekt toe, maar voert geen gesprek.

Maleutiek najaar-2021-Arendt

4

Propaganda is afgekeken van reclame

- Hitler zegt dat hij veel heeft geleerd van de Amerikaanse reclame.
- Dat zien we vandaag de dag veel wijder verspreid; toen was de politieke boodschap uitdragen vergelijken met reclame nog een beetje vreemd en afkeurenswaardig, tegenwoordig is het naïef om dat niet te doen.

Maleutiek najaar-2021-Arendt

5

Van cynisme naar actief bedriegen als politiek bedrijf

Lichtgelovigheid en cynisme was al aanwezig, zegt Arendt. De massa is geneigd altijd het ergste te geloven. Maar in het totalitarisme gaat het verder:

- Politiek = bedrog en bedrog is nodig,
- Er is geen overtuiging of argument, want de leider denkt wereldgedachten en later zullen we zien dat hij gelijk heeft. Dit past in het verlichtingsdenken, maar gaat ook alle kritiek tegen.
- Cynisme wordt verward met schrandereid (zie ook Kritiek van de cynische rede van Sloterdijk)

Maleutiek najaar-2021-Arendt

6

— Al is de waarheid nog zo snel...

Leugens worden ingehaald door de waarheid, maar dat telt hier niet, want;

- Die leugen wordt verteld om het gewone volk mee te krijgen,
- 'Wetenschappelijke bewijzen' tonen zogenaamd aan dat de beweging gelijk heeft, maar dat wordt volgens de partij uit de media geweerd. (nepnieuws)
- Superioriteit van elite is dat ze geen bewijzen nodig heeft. Niemand wil een ongelovige Thomas zijn.
- Je bent uitverkoren omdat je aan de theorie voldoet, de theorie moet dus bevestigd worden om jouw status overeind te houden.
- Er is willekeur en de hoogste rangen weten dit!

Maleutiek najaar-2021-Arendt

7

— De feiten moeten gered worden door buitenstaanders

"De feitelijkheid zelf hangt voor haar voortbestaan af van het bestaan van de niet-totalitaire wereld." (184)

Ontkennen van genocide, Opheffen van rechtsstaat, Doden van Franse Algerijnen, Bestorming van het Capitool, de toeslagenaffaire.

In meer of minderen mate is er een neiging tot toedekken en ontkennen van wat er gebeurt of gebeurd is.

<https://www.trouw.nl/binnenland/de-afdeling-toeslagen-zette-de-ambtenaar-die-stop-riep-op-een-zijspoor-bed2f08b/> Sandra Palmen-Schlangen.

Maleutiek najaar-2021-Arendt

8

— Verschil totalitaire beweging en democratie

- In de democratie zijn interne structuren en instituties die ontsporingen kunnen aanwijzen en corrigeren. Als deze instituties niet of moeizaam kunnen functioneren of leiden tot zijsporen is dat een teken aan de wand waarbij pers, instituties en burgers oplettend moeten blijven.
- Het gaat niet alleen om het politieke speelveld, maar ook om de common sense die waakzaam moet zijn om niet de slachtoffers aan te wijzen als dader.

Maleutiek najaar-2021-Arendt

9

— De common sense gaat mee in het verhaal

- Het grote risico is dat de massa -daar waar volgens Arendt de macht ligt- meegaat in een verhaal dat zichzelf steeds bevestigt in de werkelijkheid.

Hitler begreep de wens van mensen om zichzelf -juist in de uitzichtloosheid en het wereldverlies- te zien als deel van een groot en betekenisvol plan. Zie ook de slotwoorden in *Mijn strijd*, waarbij het volstrekt onduidelijk blijft of Hitler er zelf in geloofde of niet, wat voor de gevolgen overigens niet uitmaakt.

(link naar volledige PDF op de site)

Maleutiek najaar-2021-Arendt

10

— Darwin en Nietzsche

"Het is betreurenswaardig dat de herinnering aan de meeste mensen doorgaans beperkt blijft tot wat in een paar korte slogans past, ongeacht hoe complex en subtiel hun werk is. Bij Darwin zijn dat 'survival of the fittest' (de soort die het best aan zijn omgeving is aangepast, overleeft) en 'natuurlijke selectie'. Bij Nietzsche heb je 'der Wille zur Macht' en 'jenseits von Gut und Böse', of zelfs alleen maar 'Übermensch', een term die zo makkelijk kan worden vervormd dat hij eigenlijk alleen maar als karikatuur van de oorspronkelijke betekenis voorkomt.

(...)gekoppeld tot een gedrocht dat meestal sociaal darwinisme werd genoemd. : als Darwin stelt dat die organismen overleven die het beste aan hun omgeving zijn aangepast en als Nietzsche zegt dat alleen dergelijke organismen mogen overleven, en dat concepten als empathie of solidariteit alleen maar voortkomen uit een 'slavenmoraal', dan is het enige natuurlijke en moreel juiste resultaat een ras van sterke, meedogenloze supermensen die alles uitroeien wat zwak is of als zodanig wordt beschouwd."

(Uit Blom Alleen de wolven, 207-208 zie ook R.188)

Maleutiek najaar-2021-Arendt

11

11